

MODUL 5

Republika Rakousko II: státní, zemské a obecní zřízení – financování místních samospráv – reformy veřejné správy

Cíl:

Student se v následujícím modulu seznámí se základními informacemi o státním, zemském a obecním zřízení v Republice Rakousko a získá základní přehled ve formách financování obecních samospráv. Na základě prostudované kapitoly bude schopen charakterizovat podstatu rakouského federalismu, bude se orientovat ve vlastní a přenesené působnosti rakouských obcí a bude schopen interpretovat strukturu obecního zřízení v Republice Rakousko. Součástí kapitoly je závěrečné pojednání o reformách veřejné správy.

Klíčová slova:

Státní zřízení: spolkové země – rakouský federalismus – vymezení vzájemných kompetencí mezi Spolkem a jeho státoprávními částmi – zemské ústavy, sněmy a vlády.

Organizace místní správy v Rakousku: obce a okresy – Gemeinde, Stadt, Marktgemeinde, Gebietsgemeinde – patnáct statutárních měst – vlastní a přenesená působnost obce – státní dozor nad obcemi – obecní zastupitelstva, obecní představenstva a starostové – obecní komise – obecní úřad (městský úřad) – obecní referendum – okresy, okresní úřad a hejtman.

Financování v Rakousku: ústavní finanční zákon (1948) – Rakouský svaz obcí a Rakouský svaz měst – podíly na výnosech centrálně inkasovaných daní – příjmy z obecních daní a poplatků – státní dotace – podnikatelské činnosti obcí.

Reformy veřejné správy:

Reformní hnutí v souvislosti se vstupem do ES – program Modernizace ústřední správy – elektronická správa – Digital Austria – Federální ICT strategie – EGIZ.

Shrnutí:

Rakousko je spolkový stát, skládající se z devíti samostatných spolkových zemí včetně hlavního města Vídně, které má rovněž pozici spolkové země. Rakouský federalismus je silně centralizovaný, což se projevuje vymezením kompetencí mezi Spolkem a jednotlivými spolkovými zeměmi. Každá spolková země má svou zemskou ústavu, přijatou zemským sněmem. Podle spolkové ústavy jsou nejvyššími orgány zemí zemské sněmy a zemské vlády. Z perspektivy místní správy se Rakousko člení na obce (samospráva) a okresy (státní správa), přičemž členění je ve všech spolkových zemích identické. Obec je v rakouské ústavě

definována jako správní obvod a jako územní korporace s právem na samosprávu. Rakouské obce reprezentují tři orgány: obecní zastupitelstva, obecní představenstva (v městech bez vlastního statutu je to městská rada, ve statutárních městech městský senát) a starostové. Obec si může zřídit i jiné obecní orgány, z nichž nejvýznamnější jsou patrně obecní komise. Administrativní záležitosti obce zabezpečuje obecní úřad (ve městech městský úřad), jehož činnost řídí a organizuje tajemník obce (města). Ve statutárních městech plní funkci obecního úřadu magistrát v čele s ředitelem, který musí mít bezpodmínečně juristické vzdělání. Vyšší územně správní jednotkou (ne samosprávnou jednotkou), na kterou se dělí spolkové země, jsou okresy. Financování rakouských obcí probíhá podobně jako ve Spolkové republice Německo nebo jiných evropských zemích, současně však vykazuje řadu místních specifik. Reformní proces v Rakousku byl nastartován v souvislosti s přípravou vstupu do ES (1995). Jedním z klíčových projektů rakouského reformního procesu bylo zavádění elektronické správy.

Kontrolní otázky:

1. Kolik existuje v Republice Rakousko úrovní místní samosprávy?
2. Vyjmenuj oblasti spadající do výlučné kompetence rakouského Spolku.
3. Kolik a jaké typy obcí se vyskytují v Republice Rakousko?
4. Vyjmenuj hlavní zdroje finančních příjmů rakouských obcí.
5. V čem spočívá silná centralizovanost rakouského federalismu?

Literatura:

Halásková, M.: Systémy veřejné správy v evropských zemích. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, Ekonomická fakulta, Ostrava 2004, s. 46–49, 84–89.

Halásková, M.: Veřejná správa v České republice a zemích EU. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, Ekonomická fakulta, Ostrava 2006, s. 101–103, 109–111, 143–147.

<http://www.gemeindebund.at/>.

<http://www.staedtebund.gv.at/>.

Lacina, K.: Evropská veřejná správa. Praha: Vysoká škola finanční a správní 2007.

Neuhofer, H.: Gemeinderecht: Organisation und Aufgaben der Gemeinden in Österreich. Springer 1998².

Pomahač, R. – Vidláková, O.: Veřejná správa. Praha: C. H. Beck 2002.

1. STÁTNÍ ZŘÍZENÍ

Forma rakouského spolkového státu je zakotvena v 2. článku Ústavy, z kterého vyplývá, že **Rakousko je spolkový stát, skládající se z devíti samostatných spolkových zemí včetně hlavního města Vídně, které má rovněž pozici spolkové země.**

Důvody vzniku rakouské federace je nutné hledat v historických, geografických, hospodářských a ekonomických aspektech země. Z ústavní koncepce rakouského spolkového uspořádání vyplývá, že **rakouský federalismus je silně centralizovaný**, což se projevuje vymezením kompetencí mezi Spolkem a jednotlivými spolkovými zeměmi (**preference Spolku před zeměmi**), výraznými ústavními možnostmi spolkových orgánů zasahovat do činnosti a fungování zemských orgánů (nezvyklé je to zejména z hlediska pravomocí prezidenta ve vztahu k zemským sněmům jako zastupitelským a zákonodárným orgánům zemí) a **určitým prvkem centralizace je i administrativně teritoriální členění rakouského státu**, upravené samotnou rakouskou spolkovou ústavou, včetně podrobné úpravy místní státní správy a samosprávy v těchto jednotkách.

Tradičním rakouským politickosprávním problémem je **vymezení vzájemných kompetencí mezi Spolkem a jeho státoprávními částmi**. Rakouské ústavní normy v této souvislosti vytvářejí čtyři oblasti kompetencí:

- a) **oblast výlučné kompetence Spolku** – zde patří rakouskému Spolku zákonodárná i výkonná činnost; záležitosti patřící do této sféry jsou v ústavě taxativně vymezeny, přičemž je zajímavé, že i v této oblasti je možné spolkovým zákonem zplnomocnit země na vydání vykonávacích předpisů,
- b) **oblast, v jejímž rámci je zákonodárství v kompetenci Spolku a výkonná činnost patří zemím**; i tyto kompetence jsou ústavou taxativně vymezeny,
- c) **oblast, v jejímž rámci patří do kompetencí Spolku stanovení základních principů zákonodárství a do kompetencí zemí vydávání konkrétních zákonů a výkonná činnost** (v ústavě taxativně vymezená),
- d) **oblast vlastních kompetencí zemí**, v jejímž rámci patří zákonodárná i výkonná moc spolkovým zemím; tato oblast je vymezena negativně, tj. vše co není taxativně určeno do zákonodárné a výkonné moci Spolku, patří spolkovým zemím.

Každá spolková země má svou zemskou ústavu, přijatou zemským sněmem dvoutřetinovou většinou platných odevzdaných hlasů za přítomnosti nadpoloviční většiny členů. Ústavy jednotlivých spolkových zemí mohou být změněny jen ústavním zákonem zemského sněmu, pokud tímto není dotčena ústava Spolku.

Podle spolkové ústavy jsou nejvyššími orgány zemí zemské sněmy a zemské vlády. Hlavní náplní činnosti zemských sněmů je zákonodárná činnost. Vůči zákonům schváleným zemskými sněmy může spolková vláda ve lhůtě osmi týdnů uplatnit právo relativního veta (předložit protest), pokud je toho názoru, že zákony škodí zájmům Spolku, resp., zasahují do jeho kompetencí. Po uplatnění práva veta může příslušný zemský sněm o kritizovaném zákoně znovu hlasovat. Zákon je platný, pokud s ním vyjádří souhlas nadpoloviční většina zemského sněmu při účasti alespoň poloviny

2. ORGANIZACE MÍSTNÍ SPRÁVY V RAKOUSKU

Z perspektivy místní správy se Rakousko člení na **obce (samospráva) a okresy (státní správa)**, přičemž členění je ve všech spolkových zemích identické.

V šedesátých letech dvacátého století bylo v Rakousku přibližně 4000 obcí. Reforma místní správy vedla v následujících letech k postupnému slučování malých obcí a k vytváření územních jednotek s přibližně 1000 obyvateli. Reforma neprobíhala v rámci Spolku rovnoměrně a ke snížení počtu obcí došlo hlavně ve čtyřech spolkových zemích – Burgenlandsku, Korutanech, Dolním Rakousku a Štýrsku. **Dnes je v Rakousku 2357 obcí** (1. 1. 2010), přičemž více než polovina rakouských obcí má méně než 2500 obyvatel a 182 obcí má méně než 500 obyvatel. Nejvíce obcí je v Dolním Rakousku (573) a Štýrsku (542), nejméně v Salcbursku (119) a Vorarlbersku (96). Počet obcí ve spolkových zemích závisí na velikosti, geografických podmínkách a historických tradicích jednotlivých rakouských obcí a regionů.

Termín obec (Gemeinde), v Ústavě místní obec (Ortsgemeinde), jinak politická obec (Politische Gemeinde), coby označení základní jednotky územní samosprávy má v rakouských podmínkách několik synonymických významů: 1395 obcí používá označení standardní nebo zemská obec (**Standard- nebo Landgemeinde**), významné a starobylé historické obce (185), kterým byla v minulosti přiznána městská práva, používají označení

město nebo městská obec (**Stadtgemeinde**), ačkoliv mají stejné postavení jako ostatní obce. Název tržní obec (**Marktgemeinde**) používají některé větší obce (762), které měly v minulosti právo organizovat denní, týdenní nebo výroční trhy. Spolková ústava předpokládá vytvoření tzv. územních obcí (**Gebietgemeinde**), které by vznikly spojením malých obcí.

Článek 116 rakouské spolkové ústavy, podle něhož není v Republice Rakousko území, které by nebylo součástí některé obce, dále uvádí, že obec s minimálně 20 000 obyvateli se může stát **statutárním městem**. Statutární města kromě povinností obce vykonávají i úkoly okresu. V současnosti je v Rakousku **patnáct statutárních měst** (např. Vídeň, Graz, Salzburg, Linz, Klagenfurt). Mezi statutárními městy jsou i města, která nedosahují ústavou stanovený minimální počet obyvatel (např. ani jedno ze dvou statutárních měst Burgenlandska).

V rakouských podmínkách je **obecní samospráva jedinou úrovní územní samosprávy, která je podrobně upravená v samotné ústavě**. Smyslem detailních ústavních ustanovení o obecní správě a samosprávě je snaha zabezpečit v podmínkách spolkového uspořádání státu jednotnou právní úpravu, hlavně ve věci obsahu a rozsahu kompetencí obcí (podle článku 115 rakouské spolkové ústavy totiž postavení obcí upravuje zemské zákonodárství).

Obec je v rakouské ústavě definována jako správní obvod a jako územní korporace s právem na samosprávu. Samosprávné postavení obcí je zajištěno ekonomicky i finančně: obec je samostatným hospodářským útvarům, v mezích spolkových a zemských zákonů má právo vlastnit a získávat majetek, disponovat jím, provozovat hospodářské podniky a vypisovat poplatky. Ve smyslu ústavy se působnost obce dělí na vlastní působnost a působnost přenesenou na obec Spolkem nebo spolkovou zemí. V zásadě platí, že všechny obce plní v rámci uvedených působností stejné úkoly. Praxe však potvrzuje, že rozsah vlastní i přenesené působnosti obcí je často odvislý nejen od právního rámce, ale také od ekonomických možností konkrétní obce.

Rakouská ústava obsahuje rozvinutou **definici tzv. vlastních kompetencí obcí**. Do jejich samostatné působnosti patří:

- a) všechny záležitosti, které jsou ve výlučném nebo převážně výlučném zájmu místního společenství,
- b) záležitosti, které jsou vhodné k tomu, aby je spravovalo společenství na svém území.

Ústava zároveň vymezuje **rozsah vlastní působnosti obce**, kam např. patří nabývání, vlastnění a nakládání s majetkem, zřizování obecních orgánů, místní policie a požární ochrana, správa místních komunikací a místní doprava, územní plánování obce, stavební řízení, vedení matrik, ohlašovací povinnost nebo vydávání nařízení obce a konečně elementární a speciální školství. Zákonodárce je vázán ústavním vymezením **vlastní působnosti obce**: běžnými zákony může vlastní působnost obce rozšiřovat nebo konkretizovat, ale nikoliv zužovat – to je možné jen prostřednictvím změny ústavy.

Obce vykonávají vlastní působnost v rámci spolkových a zemských zákonů a nařízení. **Státní dozor nad obcemi** se omezuje jen na kontrolu zákonnosti obecní samosprávy nebo na přezkoumání rozhodnutí samosprávy podle zásad účelnosti, hospodárnosti a úspornosti. **Obce své právo na samosprávu chrání a obhajují před správním soudem nebo ústavním soudem.**

Pokud obce zjistí, že není v jejich možnostech vykonávat některý z úkolů, patřících podle ústavy do vlastní kompetence obcí, může být výkon takovýchto úkolů na návrh obcí přenesen na základě rozhodnutí zemské vlády nebo zemského hejtmána na státní orgán. Pokud by měl být určitý výkon přenesen na spolkový orgán, vyžaduje to souhlas spolkové vlády. Odpadne-li důvod, pro který obec výkon některých kompetencí přenesla na jiný orgán, může být konkrétní rozhodnutí zemské či spolkové vlády zrušeno a výkon dané kompetence se může vrátit do působnosti obce. V záležitostech školství, nakládání s komunálními odpady a odpadními vodami nebo v segmentu sociální péče se mohou rakouské obce sdružovat **svazcích obcí** (Gemeindeverband).

Ústava definuje právní charakter **přenesené působnosti obcí**, kterou obce vykonávají podle spolkových zákonů z pověření a podle směrnic Spolku nebo podle zemských zákonů z pověření a podle směrnic spolkových zemí. Ústava rovněž určuje, který orgán obce přenesenou působnost, tj. určitou část státní správy, vykonává, a dále stanovuje sankce za porušení správní podřízenosti. Do přenesené působnosti obcí např. patří podpora malého a středního podnikání, záležitosti školské a sociální, ochrana a problematika životního prostředí, veřejná doprava nebo místní kultura.

Rakouské obce reprezentují tři orgány: **obecní zastupitelstva-Gemeinderat/Gemeindevorstellung**, **obecní představenstva-Gemeindevorstand** (v městech bez vlastního statutu je to **městská rada-Stadtrat**, ve statutárních městech **městský senát**) a **starostové** (der Bürgermeister).

Obecní zastupitelstvo je v Rakousku voleno obyvateli obce na základě proporčního volebního systému. Za podmínek stanovených zemskými zákony náleží aktivní i pasivní volební právo i občanům jiných států Evropské unie. **Počet členů obecního zastupitelstva** je závislý na velikosti obce a pohybuje se v rozpětí od sedmi do devětatřiceti členů, ve statutárních městech od čtyřiceti do šedesáti členů a ve Vídni do jednoho sta poslanců. Volební období je čtyřleté, v Tyrolsku šestileté. Obecní zastupitelstvo je nejvyšším orgánem obce a rozhoduje o všech zásadních otázkách, patřících do vlastní působnosti obce. Obecní zastupitelstvo přijímá všeobecně závazná nařízení a vykonává úkoly v rámci přenesené působnosti obce, pokud je k jejich plnění zmocněno Spolkem nebo zemským zákonodárným sborem. Plní také kontrolní funkci a za činnost spadající do samostatné působnosti obce je mu zodpovědný starosta i představenstvo obce. Obecní zastupitelstvo funguje formou zasedání, které jsou svolávané podle potřeby.

Obecní představenstvo je voleno z členů zastupitelstva na funkční období, které je totožné s funkčním obdobím zastupitelstva (výjimkou je Tyrolsko, kde je obecní představenstvo voleno na tři roky), aby bylo zachováno poměrné zastoupení politických stran, zasedajících v zastupitelstvu. Počet členů obecního představenstva tvoří zhruba třetinu členů obecního zastupitelstva. Členem obecního představenstva je i starosta obce. Mezi základní úkoly obecního představenstva patří příprava zasedání obecního zastupitelstva, včetně realizace jeho nařízení a usnesení. Významnou pravomocí obecního představenstva je rovněž správa obecního majetku, včetně určování zásad s jeho nakládáním.

Starosta obce je do funkce dosazován dvěma možnými způsoby: v pěti spolkových zemích (Korutany, Tyrolsko, Burgenlandsko, Salzbursko a Horní Rakousko) je starosta obce volen přímo obyvateli obce, v ostatních spolkových zemích volí obecního starostu ze svých členů obecní zastupitelstvo. Specifická situace je ve Vídni, kde je primátor zároveň zemským hejtmanem a je sice volen městským zastupitelstvem, ale není současně jeho členem.

Starosta obce je výkonným orgánem obce, současně je statutárním orgánem obce v majetkově právních vztazích obce a v pracovně právních vztazích pracovníků obce **a v administrativních vztazích je správním orgánem**, který zastupuje obec navenek, svolává zasedání obecního zastupitelstva a obecního představenstva, předsedá obecnímu zastupitelstvu a představenstvu, podepisuje jejich rozhodnutí a usnesení a současně zabezpečuje výkon rozhodnutí a usnesení.

Starosta obce zodpovídá obecnímu zastupitelstvu za plnění úkolů, patřících do vlastní působnosti obce. Za plnění povinností přenesených z úrovně Spolku na obec je starosta obce odpovědný zemskému hejtmanovi a za povinnosti přenesené z úrovně spolkové země na obec odpovídá krajské vládě. Výkonem přenesených kompetencí, které realizuje na základě instrukcí zemského hejtmana nebo zemské vlády, může starosta pověřit i jiný orgán obce, však odpovědnost za výkon přenesených kompetencí zůstává na starostovi obce. Pokud starosta poruší instrukce zemského hejtmana nebo zemské vlády, může být ze své funkce odvolán. Pokud byl starosta obce zvolen v nepřímých volbách, tj. obecním zastupitelstvem z okruhu jeho členů, netýká se případné odvolání z funkce starosty i odvolání z funkce člena obecního zastupitelstva, jímž starosta nadále zůstává.

Obec si může zřídit i jiné obecní orgány, z nichž nejvýznamnější jsou patrně obecní komise. **Obecní komise** mohou být zřízeny obligatorně (vytvoření vyžaduje zemské zákonodárství, např. kontrolní komise), nebo fakultativně (obecní zastupitelstvo je vytváří na základě vlastní úvahy). Členy komise volí obecní zastupitelstvo ze svých řad, popřípadě i z řad obyvatel obce (zástupci z řad obyvatel obce mají v komisích při rozhodování jen poradní hlas). Komise mají ve vztahu k obecním orgánům, zejména zastupitelstvu, poradní charakter. Obecní zastupitelstvo může kvalifikovanou dvoutřetinovou většinou svých členů přenést na komise rozhodovací pravomoc, která se ale nemůže týkat věcí určených zákonem (např. otázek obecního rozpočtu).

Administrativní záležitosti obce zabezpečuje **obecní úřad** (ve městech **městský úřad**), jehož činnost řídí a organizuje **tajemník obce (města)**. Ve statutárních městech plní funkci obecního úřadu **magistrát v čele s ředitelem**, který musí mít bezpodmínečně juristické vzdělání.

Spolková ústava věnuje značnou pozornost i formám přímé účasti občanů na obecní samosprávě. Ve spolkové ústavě je např. zakotven **institut lidového hlasování**, který má svou tradici rovněž na úrovni Spolku. Novela rakouské ústavy z roku 1988 usnadnila konání místního referenda, které legislativně precizněji ošetřují také spolkové země. **Obecní referendum** může být vyhlášeno buď na základě usnesení obecního zastupitelstva, nebo z podnětu občanů obce, přičemž ve většině spolkových zemí se vyžaduje návrh alespoň čtvrtiny oprávněných voličů z řad členů obce. Zpravidla se v případě obecních referend jedná pouze o fakultativní referenda. Jen v souvislosti se změnou území obce má obecní referendum obligatorní charakter. Z hlediska závaznosti má místní referendum pouze konzultativní povahu: výsledek místního referenda není pro obecní zastupitelstvo závazný. Obecní referendum se může týkat pouze a jen těch otázek, které patří do vlastní působnosti obce.

Vyšší územně správní jednotkou (ne samosprávnou jednotkou), na kterou se dělí spolkové země, jsou **okresy**. V Rakousku je celkem čtyřiaosmdesát okresů, k nimž je třeba připočítat patnáct statutárních měst, která plní funkci okresů. Samosprávné orgány na úrovni okresů neexistují. Okresy nemají vlastní právní subjektivitu, mohou konat jen jménem Spolku nebo spolkových zemí, na jejímž území se nacházejí. Orgánem státní správy na úrovni okresu je **okresní úřad v čele s hejtmánem** (přednostou), kterého jmenuje zemská vláda. Hejtman je za výkon své funkce zodpovědný zemské vládě. Okresní úřad vykonává v okrese úkoly spojené s působností spolkové a krajinské vlády.

3. FINANCOVÁNÍ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV V RAKOUSKU

Příjmové zdroje rakouských obcí a měst jsou podobné jako zdroje obcí a měst v jiných evropských státech. Financování rakouských obcí a měst však současně vykazuje určitá specifika, která můžeme v zásadě rozlišit do následujících skupin:

- podíly na výnosech centrálně inkasovaných daní,
- příjmy z obecních daní a poplatků,
- státní dotace,
- úvěry a příjmy z podnikatelské činnosti.

V roce 1948 byl v Rakousku přijat ústavní finanční zákon, na jehož základě je v pravidelných intervalech přijímán zákon o finančním vyrovnání, který vždy na čtyřleté období

mj. definuje rozdělení daňových příjmů mezi jednotlivé úseky veřejné správy, tzn. mezi Spolek, spolkové země a obce. Zákon vychází ze zásady, že každá z uvedených úrovní veřejné správy musí sama nést náklady související s plněním jí svěřených úkolů.

Při přijímání zákona o finančním vyrovnání zastupují zájmy místní samosprávy dva samostatné subjekty, **Rakouský svaz obcí (Österreichische Gemeindebund)** a **Rakouský svaz měst (Österreichische Städtebund)**, jejichž působení v procesu tvorby zákona má nesmírný význam a jen těžko si lze představit situaci, že by výše uváděné subjekty s obsahem zákona a jeho ustanoveními nesouhlasily. Právě proto náhodou předchází přijetí zákona etapa vyjednávání mezi Spolkem a spolkovými zeměmi na jedné straně a zástupci obcí a měst na straně druhé.

Nejvýznamnější skupinou obecních příjmů jsou **podíly na výnosech centrálně inkasovaných daní** (zhruba 30 %). Jedná se hlavně o podíl na dani z příjmu ze závislé činnosti, dani z obratu, dani z příjmu právnických osob nebo dani z příjmu apod. Kritériem dělení podílu uvedených daní mezi obce je počet obyvatel, nebo finanční síly obce měřené výnosem vlastních daní, případně kombinace obou zmiňovaných přístupů. Pokud jde o kritérium na základě počtu obyvatel, vychází z údajů posledního sčítání lidu, přičemž počet sečtených obyvatel se násobí koeficientem, který je tím vyšší, čím je obec větší; předpokládá se totiž, že větší obce (města) mají také větší výdaje, související s poskytováním služeb obyvatelům přirozeně migrujícím do centra z celé spádové oblasti. Část daňových podílů určených obcím zůstává podle zákona o finančním vyrovnání jako rezerva k dispozici krajské vládě, která je dále přerozděluje podle předem určených kritérií obcím, a to za předpokladu, že obce tato kritéria splní.

Důležitým zdrojem příjmů obcí jsou **příjmy z obecních daní a poplatků**, které obce mohou určovat a vybírat na základě zmocnění zákona o finančním vyrovnání (zákon uvádí rozpětí sazeb těchto daní, přičemž pro obce je důležitá hlavně horní hranice sazby). Do této skupiny patří především daň z nemovitosti a různé poplatky, které můžeme rozdělit do dvou skupin – poplatky za služby (např. za vodu, kanalizaci, odvoz odpadu atd.) a jiné poplatky (např. poplatek ze zábavy, za reklamu, za chování domácích zvířat apod.).

Další skupinu příjmů tvoří **státní dotace**, které se dělí na dvě skupiny:

- **všeobecné** (např. přiděly sdružením obcí, které provozují divadla; přiděly ze spolkového rozpočtu mimořádně finančně slabým obcím atd.),
- **účelové** (např. podpora cestovního ruchu, ochrana životního prostředí apod.).

Příjmy z uvedených zdrojů tvoří asi 12 % veškerých příjmů obcí. Jedenáct procent příjmů obcí pak představují **úvěry**, které jsou obcemi využívány v širokém rozsahu.

Nezanedbatelným zdrojem obecních příjmů jsou i příjmy, které obce získávají na základě **podnikatelské činnosti obcí**, jejíž rozsah a formy jsou upraveny legislativou spolkových zemí. Názory na podnikatelskou činnost obcí se v jednotlivých spolkových zemích různí, avšak v zásadě platí, že obec může podnikat se svým jměním jen tehdy, je-li to ve veřejném zájmu, podnikání splňuje rozsah přiměřený potřebám obce a splňuje předpoklad dlouhodobé výkonnosti.

Kontrola obecního hospodaření je u obcí s méně než 20000 obyvateli v kompetenci zemských vlád, větší obce spadají do kontrolní instance Účetního dvora, který od listopadu 2010 smí zkoumat finanční hospodaření obcí s více než 10000 obyvateli, a to na základě rozšíření jeho kontrolních kompetencí.

4. REFORMY VEŘEJNÉ SPRÁVY

Počátek novodobých rakouských reforem veřejné správy lze spatřovat v roce 1989, kdy rakouská spolková vláda zahájila intenzivní **přípravy ke vstupu do Evropského společenství** (Rakousko vstoupilo do EU 1. 1. 1995), a to na základě projektu správního managementu z roku 1988 (**AMP**), jehož cílem bylo zpřísnění řídicích struktur, zvýšení produktivity státní správy o 20 % do čtyř let, snížení nákladů na správní činnosti, zvýšení dělby práce s orientací na management a zlepšení orientace občanů ve veřejné správě. Současně byl přijat plán snížení počtu zaměstnanců ve státní správě (po dobu pěti let o 2 %). Na reformním projektu se podílelo spolkové kancléřství, Spolková akademie veřejné správy a spolkové ministerstvo financí.

Na konci roku 1997 byl radou ministrů přijat komplexní program **Modernizace ústřední správy** (Verwaltungsinnovationsprogramm, VIP), mezi jehož cíle patřilo vybudování

efektivní a transparentní veřejné správy, reagující na potřeby občanů. Jedním z klíčových projektů programu VIP patřilo **vybudování elektronické správy** v rámci informačně-technologické ofenzívy, zahájené v roce 1998. Konkrétním projektem byl projekt e-Rakousko v e-Evropě, jehož produktem bylo školení pedagogů v používání internetu, vytvoření všeobecného přístupu k internetu ve školách a od roku 2003 všeobecný přístup občanů k základním správním úkonům v elektronické podobě.

Rakouský model e-governmentu charakterizuje několik specifických aspektů: aspekt organizační, jehož cílem je vertikální přenášení informací z federální na regionální a místní úroveň, a to prostřednictvím platform **Digital Austria** (zástupci ministerstev, zemských zastupitelstev, místních regionálních orgánů a profesních komunit), **Federal ICT strategy** (skupina sedmdesáti osob vytyčující strategie v souladu s legislativou včetně public relations) a **EGIZ**, E-government inovační centrum, které monitoruje možnosti nových informačních technologií. Důležitou součástí elektronizace správy bylo **zavedení osobních identifikačních karet s elektronickým podpisem**, umožňujících kontakt s centrálními registry, přičemž každý Rakušan vlastní přinejmenším kartu sociálního zabezpečení. Zatím nedosaženým reformním cílem je nahrazení osobního kontaktu s úřady kontaktem elektronickým. Již nyní jsou však všechny výpisy z registrů v elektronické podobě stejně platné jako výpisy fyzické, a to prostřednictvím elektronického podpisu. Samozřejmostí je existence elektronických schránek s řadou praktických funkcí (např. po třetí nevyzvednutí elektronické pošty je generován dopis ve žluté obálce, který občan fyzicky obdrží). I přes postupující elektronizaci však zůstává možnost paralelního fyzického, nebo elektronického podání.